

Az Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont könyvtári hálózatának gyűjtőköri szabályzata

Jelen szabályzat a Pannon Egyetem, Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont (a továbbiakban: „PEKT”) könyvtára (a továbbiakban: „Egyetemi Könyvtár”) Szervezeti és Működési Rendjének mellékletét képezi.

A PEKT szervezetében az Egyetemi Könyvtár, az Egyetemi Levéltár, a Tudománymetriai Műhely és az Egyetemi Kiadó külön alegységeket képeznek. Az alegységek szoros szakmai együttműködésben dolgoznak, és közösen használják ki a Wartha Vince utca 1. sz. M épület raktári kapacitásait, infrastruktúráját, valamint közösségi tereit és munkaszobáit. A PEKT munkatársai egyidejűleg több alegységben is elláthatnak feladatokat.

Az Egyetemi Könyvtári hálózat az alábbi egységekből, telephelyekből áll:

- Központi könyvtár:
 - Egyetemi Könyvtár, Veszprém, Wartha Vince utca 1. M. épület
- Tagkönyvtárak:
 - Zalaegerszegi Egyetemi Központ Könyvtára, 8900 Zalaegerszeg, Gasparich Márk u. 18/A
 - Körforgásos Gazdaság Egyetemi Központ Könyvtára, 8800 Nagykanizsa, Zrínyi Miklós u. 18.

1. Az Egyetemi Könyvtár típusa, jogállása, feladatai

Az Egyetemi Könyvtár a 2011. évi CCIV., a nemzeti felsőoktatásról szóló törvény 11. § (2), valamint a 39/2020. (X. 30.) EMMI rendelet alapján működő felsőoktatási könyvtár, amely egyben – az 1997. évi CXL., a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló törvénynek megfelelően – nyilvános könyvtári feladatokat is ellát. A PEKT jogállását a Pannon Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzata, rendszerét, működését és részletesen meghatározott feladatait saját Szervezeti és Működési Rendje tartalmazza. Feladatait a 30/2014. (IV. 10.), az országos múzeum, az országos szakmúzeum, a nemzeti könyvtár, az országos szakkönyvtár és az állami egyetem könyvtárának kiemelt feladatairól szóló EMMI-rendelet pontosítja.

Az Egyetemi Könyvtár legfőbb feladatai:

1.1. Az Egyetemi Könyvtár elsődlegesen a Pannon Egyetem veszprémi kampuszán található szervezeti egységeket szolgálja ki, azonban központi oktatás- és kutatástámogató szolgáltató szervezetként biztosítja a Pannon Egyetem minden kara, egyetemi központja és szervezeti egysége számára az online szakirodalmi forrásokat az EISZ (Compass) nemzeti könyvtári konzorciumi tagsággal kapcsolatos szakmai feladatok ellátásával, úgy a szakirodalomhoz való hozzáférés, mint a publikációs lehetőségek koordinálása tekintetében.

1.2. Nyilvános könyvtárként az Országos Dokumentumellátó Rendszer (ODR) működtetésében való részvétel, valamint nyilvános könyvtári feladatok ellátása.

2. Az Egyetemi Könyvtár helye és társadalmi környezete

Az Egyetemi Könyvtár feladatainak ellátása során elsődleges célcsoportot alkotnak a Pannon Egyetem polgárai - az Egyetem által meghirdetett bármely képzésre beiratkozott hallgatók, az oktatók, kutatók, és minden egyetemi dolgozó. Nyilvános könyvtárként és együttműködve a régió közművelődési könyvtáraival és az ország további könyvtáraival, beleértve a Nemzeti Könyvtárat és az országos szakkönyvtárakat is, elsősorban a város és a régió, de az Országos Dokumentumellátó Rendszer keretében az ország lakosságát is szolgálja. Az Egyetemen tagkönyvtári hálózat működik a veszprémi PEKT központi szakmai irányításával és a Zalaegerszegi Egyetemi Központ Könyvtárának és a Nagykanizsai Körforgásos Gazdaság Egyetemi Központ könyvtárának együttműködő részvételével.

3. Az Egyetemi Könyvtár állománygyarapítása, gyűjtőköre

Az Egyetemi Könyvtár folyamatos, az egyetemi oktatás és kutatás igényeit messzemenően figyelembe vevő állományelemzéssel, tervszerű gyarapítással fejleszti állományát, ennek költséghatékonysága érdekében tagja az EISZ nemzeti konzorciumnak.

3.1. Gyűjtőkör szakterületi szempontok alapján

Az Egyetemi Könyvtár számára a Pannon Egyetemen folyó oktató- és kutatómunka mindenkori igényei szabják meg az egyes tudományterületek szakirodalmát, illetve a referenz, ismeretterjesztő, valamint a szépirodalmi művek gyűjtési arányait, a gyűjtés körének szélességét és mélységét. Az Egyetemi Könyvtár a vonatkozó jogszabályok, az Egyetem által meghatározott kritériumok, konzorciumi megállapodások alapján megfelelő terjedelemben, példányszámban és

összetételben gyűjti, amelyekhez a hozzáférést vásárlás vagy előfizetés útján biztosítja:

3.1.1. az Egyetem 5 karán kutatott és oktatott tudományterületekhez és azok határterületeihez illeszkedő, csaknem az összes tudományterületet lefedő, igény szerint válogatott hazai és külföldi szakirodalmat, elsősorban: mérnöki és műszaki tudományok, informatika és adattudomány, gazdaságtudomány, szervezéstudomány, társadalomtudományok, neveléstudomány, bölcsészettudomány és művészetek, nyelvtudomány, valamint interdiszciplináris-multidiszciplináris tárgykörökben;

3.1.2. az egyetemi hallgatók (BA, BSc, MA, MSc, PhD, szakirányú továbbképzés, stb.) tanulmányaihoz és általános műveltségének elmélyítéséhez szükséges dokumentumokat, az oktatásban használt jegyzeteket, tankönyveket, oktatási segédleteket, valamint a pedagógusképzéshez szükséges pedagógiai, ill. közoktatási dokumentumokat;

3.1.3. az általános és szakmai tájékoztatáshoz szükséges hagyományos és elektronikus belföldi és külföldi információforrásokat, referenz műveket;

3.1.4 tudománymetriával és tudománypolitikával kapcsolatos szakirodalmat, adatbázisokat, elemző rendszereket és platformokat;

3.1.5. az oktatók, hallgatók és egyetemi dolgozók, valamint a kutatási és önművelési célból a könyvtárat felkereső külső olvasók tudományos és műveltségi látókörét szélesítő, magas szintű tudományos és ismeretterjesztő irodalmat;

3.1.6. teljességre törekvően hazai klasszikus és kortárs szépirodalmat, valamint az Egyetem irodalmi és nyelvi képzéseire szükséges válogatott külföldi klasszikus és kortárs szépirodalmat.

3.1.7. Az egyetemi tudásvagyon megőrzőjeként és szolgáltatójaként:

- minden egyetemi kiadvány meghatározott példányszámát;
- az intézményben a diploma-, és fokozatszerzés feltételeként benyújtott dokumentumokat: szakdolgozatokat, doktori disszertációkat;
- az Egyetemen folytatott tudományos munka során keletkezett, az itt alkalmazásban álló kutatók és oktatók által publikált tudományos műveket;
- a Könyvtár különgyűjteményei fejlesztését szolgáló dokumentumokat.

3.1.8. A Könyvtár különgyűjteményeinek gazdagítását szolgáló kiadványokat:

- a PEKT 2022-ben létrehozott muzeális különgyűjteményének gazdagítása céljából további muzeális dokumentumokat, az azokhoz kapcsolódó kutatásokhoz és a nyomtatványok feldolgozásához szükséges szakirodalmat az egyetemes és magyar művelődéstörténet témájában, különös tekintettel a felvilágosodás és klasszicizmus, valamint a 20. századi modernizmus korszakára, továbbá a leíró nyelvészet, nyelvtörténet és nyelvjárástan, a könyv- és kiadástörténet, a nyomdászattörténet, illetve a könyvkereskedelem története tárgyköreiben,
- a vegyészet és kémiai témájú magyar és idegen nyelvű szakfolyóiratokat, valamint e diszciplínák történetét dokumentáló könyveket, folyóiratokat és különlenyomatokat (tekintettel arra, hogy a veszprémi egyetemi könyvtár évtizedeken keresztül országos vegyészeti szakkönyvtárként, vegyészeti köteles-könyvtárként működött),
- a Pannon Egyetem Humántudományi Kara szervezetében létrehozott és a PEKT épületében működő *Sziveri János Intézet, Közép- és Kelet-Európai Irodalmi és Társadalomtudományi Kutatóközpont* kutatási spektrumának megfelelően, a határokon túli magyar kisebbségek történetét és jelenét, valamint 20. századi és kortárs szépirodalmát feldolgozó munkákat,
- EDK-pontot működtető szakkönyvtárként az Európai Unió hivatalos dokumentációs anyagát,
- a hazai és külföldi hallgatók nyelvtanulását és kulturális beilleszkedését támogató szakirodalmat, nyelvkönyveket és egyéb könyvtári dokumentumokat.

3.1.9. Könyvtárszakmai, könyvtár- és információtudományi dokumentumokat, illetve a nyílt tudomány (Open Science) koncepciójával vagy annak egyes részterületeivel kapcsolatos szakirodalmat, konferenciakiadványokat és egyéb dokumentumokat.

3.1.10. Általános ismeretterjesztő műveket, továbbá a szabadidő eltöltését szolgáló dokumentumokat.

3.2. Gyűjtőkör dokumentumtipológiai szempontok alapján

A Könyvtár a feladatok ellátásához szükséges dokumentumok számos típusát gyűjti és szolgáltatja:

3.2.1. nyomtatott dokumentumok:

- könyvek és könyvjellegű kiadványok, segédkönyvek, tankönyvek, jegyzetek
- kisnyomtatványok (könyvtártörténeti, könyvtörténeti).

3.2.2. elektronikus dokumentumok (számítógéppel olvasható ismerethordozók, adatbázisok, online elérhető elektronikus dokumentumok, speciális olvasót igénylő e-dokumentumok) és azok hozzáférési jogosultságai,

3.2.3. egyéb dokumentumok:

- szakdolgozatok, disszertációk,
- térképek,
- kéziratok,
- fényképek.

3.3. Gyűjtőkör kronológiai szempontok alapján

3.3.1. A Könyvtár a gyűjtés időhatárainak meghatározásában a kurrens dokumentumokat részesíti előnyben, de különös figyelmet fordít az 1949 előtt megjelent, a Pannon Egyetem muzeális különgyűjteményébe illeszkedő könyvekre és egyéb könyvtári dokumentumokra.

3.3.2. Korábbi kiadású művek esetében a beszerzésénél az alábbi főbb okok a mérvadók:

- példányszám-kiegészítés az olvasói igények jobb kielégítéséért,
- új szak vagy tudományos kutatási irány létrehozása az intézményben,
- hiányzó, vagy elveszett kötetek, sorozat-tagok,
- különgyűjteményi érdek.

3.4. Gyűjtőkör a példányszám szempontjai alapján

A példányszám az egyes szakok/kutatási területek sajátosságait (hallgatói létszám, szaktárgy, vagy általánosan művelő szakirodalom) ismerő szakreferensek – tájékoztató könyvtárosok, továbbá a felhasználók napi igényeivel szembesülő olvasószolgálat észrevételei, javaslatai, valamint az állomány monitorozása alapján kerül meghatározásra. Az elektronikus dokumentumok beszerzése esetén az Egyetem teljes IP-tartományára kiterjedő opciók kapnak prioritást.

3.5. Gyűjtőkör a nyelvi szempontok alapján a Könyvtár

3.5.1. az oktatást szolgáló szakirodalom esetében a magyar nyelvű szakirodalom beszerzésében teljességre törekszik, de a lehetőségekhez mérten minden oktatott-kutatott tudományterületnek legalább alapvető angol és német nyelvű szakirodalmát is beszerezni kívánja, különösen a forrásjellegű kiadványok, a kézikönyvek esetében;

3.5.2. a Pannon Egyetem által konzorciumvezetőként koordinált Éghajlatváltozás Nemzeti Laboratórium sokrétű tevékenységéhez kapcsolódó multidiszciplináris tematikájú idegen nyelvű szakirodalmát igyekszik beszerezni az alábbi tárgykörökben: klímaváltozás, környezetvédelem, fenntarthatóság körforgásos gazdaság, turizmus és vendéglátás, pedagógia, pszichológia, nyelvtudomány, többnyelvűség, interkulturális tematika;

3.5.3. az Egyetem idegen nyelvi, nyelvtudományi és irodalmi képzéseit megfelelő nyelvű szak- és szépirodalom, és a nyelvtanulást segítő dokumentumok beszerzésével támogatja.

3.6. Gyűjtőkör archiválási szempontok alapján

Az 22/2005. (VII.18.) NKÖM rendelet alapján védetté nyilvánított és különleges értékkel bíró dokumentumokat, továbbá a kötelezpéldányként érkező kiadványokat az Egyetemi Könyvtár köteles megőrizni. Tartalmi avulás címén sem selejtezhetők a jelentős tudománytörténeti és művészeti értékkel bíró művek, illetve muzeális dokumentumok.

A Könyvtár gyarapítási stratégiájában a szolgáltatás mellett az archiválás is cél:

3.6.1. az intézmény képzéseire szükséges hazai és külföldi szakirodalom,

3.6.2. a tudományos kutatáshoz szükséges szakirodalom,

3.6.3. az általános tájékozódás/tájékoztatás időszerű dokumentumai,

3.6.4. szakkönyvtári feladataiból kifolyólag a magyar szépirodalom és a periodikák kijelölt köre,

3.6.5. a különgyűjtemények állományába tartozó dokumentumok,

3.6.6. a muzeális értékű dokumentumok vonatkozásában.

3.7. Gyűjtőkör használati szempont alapján:

A Könyvtár

3.7.1. helyben szolgáltatja:

- a periodikákat,

- a referenz könyvtár részét alkotó kiadványokat,
- az alapvető kézikönyvek, szótárak, tankönyvek egy-egy példányát,
- a muzeális dokumentumokat, kéziratokat (kutatási engedély birtokában),
- a csak könyvtári hálózati tartományban használható e-dokumentumokat, adatbázisokat (a korábbi években keletkezett nyomtatott szakdolgozatokat),
- különgyűjteményei egyedi értékkel rendelkező köteteit.

3.7.2. Igény és lehetőség szerint több példányban kölcsönözhetővé teszi az oktatáshoz, tanuláshoz, kutatáshoz szükséges alapidokumentumokat, szak-, és tankönyveket, jegyzeteket, segédkönyveket (amennyiben egy példánynál több áll ezekből rendelkezésre), valamint a szépirodalmi és szórakoztató irodalmi műveket.

3.8 Fő és mellék gyűjtőkör

3.8.1. Fő gyűjtőkör:

A fő gyűjtőkörbe tartoznak azok a dokumentumok, amelyek az Egyetem tudományos és oktatási feladatainak ellátásához nélkülözhetetlenek, amelyekkel az egyetemi polgárok szakirodalmi ellátását és nyilvános könyvtári feladatainak ellátását biztosítja. Az ide sorolt dokumentumok alkotják a gyűjtemény törzsanyagát.

3.8.2. Mellék gyűjtőkör:

A mellék gyűjtőkör a fő gyűjtőkörön kívül eső tematikát fedi le. Ezeket a dokumentumokat válogatva és kurrensen kell beszerezni.

3.8.3. A közoktatás tankönyveit és más taneszközeit a Könyvtár az Egyetem pedagógusképző tevékenységével összehangoltan gyűjti.

4. Az állománygyarapítás módjai

Az Egyetemi Könyvtár állománya vétel/vásárlás, ajándékozás, (bel- és külföldi) csere, illetve a kötelezpéldány szolgáltatás révén gyarapodik.

4.1. Vétel/vásárlás:

A rendelkezésre álló pénzforrásokat (kötségvetés, bevételek, pályázat) megosztva kell előirányozni a folyóirat- és az egyéb dokumentumtípusok beszerzésére. Az Egyetemen az egyetemi polgárok által bármely állami, egyesületi, alapítványi stb. forrásból vásárolt, beszerzett dokumentum a Könyvtár gyűjteményének részét képezi, akkor is, ha az fizikailag az Egyetem más egységeiben kerül elhelyezésre.

4.2. Kötelempéldány:

Kötelempéldányt kap a Könyvtár az Egyetemi Kiadó kurrens és korábban megjelent kiadványaiból (1-5 példány)

4.3. Ajándék, hagyatéék

Az Egyetemi Könyvtár, gyűjtőköri elveinek és gyűjtési határainak szabályozott keretek között tartása érdekében fenntartja a válogatás, illetve a visszautasítás jogát az ajándékok és hagyatéékok esetében.

Az Egyetemi Könyvtár beépíthet állományába ajándékként vagy hagyatéékként beszerzett teljes gyűjteményeket, gyűjteményrészeket, amelyek olyan tudományos, történeti, illetve művelődéstörténeti értéket képviselnek, mellyel az Egyetemi Könyvtár gyűjteményi értékét növelik.

4.4. Fölöspéldány

A gyűjtemény esetleges hiányainak pótlása más könyvtárakban selejtezett dokumentumokból.

4.5. (Nemzetközi) csere hasonló profilú hazai, illetve külföldi intézményekkel

4.6. Saját előállítás: a Könyvtár a szerzői jogi törvény és a szellemi tulajdon kezelésére vonatkozó egyetemi szabályzatok betartásával saját állományából digitális dokumentumokat, adatbázisokat állít elő.

5. Az állománygyarapítás forrásai

5.1. az Egyetemi Könyvtár éves költségvetésében biztosított összeg;

5.2. az Egyetemi Könyvtár saját bevételei;

5.3. könyvtárfejlesztést célzó pályázatok (ODR, NKA, stb);

5.4. nemzeti konzorcium, állami támogatás (EISZ);

6. Az állománygyarapítási igények nyomon követésének módja

- 6.1. oktatói-kutatói igényfelmérés,
- 6.2. az oktatás változásainak követése,
- 6.3. a szakterületek jellemző dokumentumtípusainak ismerete és a változások követése,
- 6.4. olvasói igények, visszajelzések (Desiderata-box),
- 6.5. kapcsolattartás kiadókkal: adatbázis-szolgáltatókkal, kiadókkal, próbáhozáférések kérése, használatok elemzése, kiadói katalógusok (Starkmann, Prospero, Ulrich'sWeb, Wolters Kluwer) rendszeres áttekintése
- 6.6 állományhasználati statisztikák készítése,
- 6.7. a könyvtárhasználók összetételének változáskövetése,
- 6.8. használói elégedettségmérések.

7. Muzeális dokumentumok nyilvántartása

A kulturális örökség védelméről szóló törvény (2001. évi LXIV.) alapján a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma rendeletben szabályozta a muzeális könyvtári dokumentumok nyilvántartásának kötelezettségét (17/2002.) Ennek megfelelően az Egyetemi Könyvtár a gyűjteményében található, a muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályokról szóló (22/2005. (VII. 18.) NKÖM rendelet által meghatározottak szerint a muzeális dokumentumokat nyilvántartja, és a Muzeális Könyvtári Dokumentumok nyilvántartásába (Biblioteca Vetus Hungariae) bejelenti.

8. Állományvédelem

Az Egyetemi Könyvtár munkatársai folyamatosan ellenőrzik a gyűjteményben tárolt dokumentumok állapotát. A legkisebb fertőzési gyanú esetén is elkülöníti, megvizsgálja a veszélyeztetett dokumentumokat és elhárítja a továbbterjedés veszélyét. Az Egyetemi Könyvtár gondoskodik a sérült dokumentumok könyvkötő vagy restaurátor műhelyben történő szakszerű javításáról. A szolgáltatásból kivonni kényszerült dokumentumok mielőbb digitalizálásra kerülnek. A muzeális dokumentumok folyamatos állagmegőrzésére kiemelt figyelmet fordít.

9. Állományapasztás

A Könyvtár állományának selejtezése az 1-6. pontokban felsorolt szempontok figyelembevételével, 3/1975. (VIII. 17.) KM-PM együttes rendeletnek (A könyvtári állomány ellenőrzéséről (leltározásáról) és az állományból történő törlésről szóló

szabályzat kiadásáról) megfelelően, kidolgozott eljárásrend alapján történik. A selejtezés során figyelembe veendő szempontokat, a követendő munkamenetet, a szükséges dokumentációt a selejtezési terv és a könyvtári folyamatleírások tartalmazzák.

10. Záró rendelkezések

Az állomány szabályszerű gyarapításáért a PEKT főigazgatója és a könyvtári feladatok szakmai koordinációját ellátó főigazgató-helyettes felelős. Az Egyetemi Könyvtár fő gyűjtőkörének módosítását az Egyetemen oktatott és kutatott tudományterületek megváltoztatása indokolhatja. A könyvtár gyűjtőkörét 5 évenként felül kell vizsgálni és a szükséges módosításokat el kell végezni.

Urbán Katalin főigazgató

Veszprém, 2024. február 20.